

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL BAUDŽIAMOJO KODEKSO 25 IR 249-1 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO

(TAP-23-1356) (23-10730(2))

Nr. NV-2550

Vilnius

Įvertinę įstatymo projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas bei pasiūlymus.

Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad neatsiejamas teisinės valstybės principo elementas yra teisinis aiškumas. Pasak Teismo, konstitucinis teisinės valstybės principas įstatymų leidėjui ir kitiems teisėkūros subjektams suponuoja tam tikrus reikalavimus: kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios; teisės pažeidimai, už kuriuos teisės aktuose yra nustatyta atsakomybė, turi būti aiškiai apibrėžti; turi būti užtikrinamas teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas). Todėl labai svarbu, kad nusikalstamos veikos, už kurias nustatyta atsakomybė, būtų aiškiai apibrėžtos. Atsižvelgiant į tai, įstatymo projekto nuostatos diskutuotinos šiais aspektais:

1. Keičiamame Baudžiamojo kodekso (toliau - BK) 25 straipsnio 3 dalyje teroristinę grupę siūloma apibrėžti kaip „iš anksto sukurtą tam tikram laikotarpiui ir suderintai veikiančią grupę“. Suprantame, kad nuostatos formuluotė atliepia 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičiančios tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičiančios Tarybos sprendimą 2005/671/TVR (toliau - Direktyva) 2 straipsnio 3 dalies nuostatas, tačiau kyla klausimų dėl šių nuostatų taikymo sekančiais aspektais:

1.1. tokios grupės sukūrimui viena iš sąlygų būtų, kad grupė sukuriamą *tam tikram laikotarpiui* - ar tai reiškia, kad jeigu grupė būtų sukurta neterminuotam laikotarpiui ir atitiktų kitus požymius, tokia grupė nebegalėtų būti laikoma teroristine grupe?

1.2. Siūlome įvertinti, ar apibrėžiant teroristinės grupės sąvoką yra būtina įtvirtinti požymį „kurioje nebūtinai turi būti formaliai nustatyti jos narių vaidmenys, narystės tęstinumas ar išvystyta struktūra“. Suprantame, kad ši nuostata perkelta iš direktyvos, tačiau ji nesukuria jokių privalomų požymių nusikaltimo kvalifikavimui, o išvardina sąlygas kurių gali nebūti. Atsižvelgiant į tai, kad pagal BK 1 straipsnio 2 dalies 1 punktą šis kodeksas apibrėžia kokios veikos yra nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, siūlome apsvarstyti neįtvirtinti tokių sąlygų, kurios nėra būtinos nusikaltimui ar baudžiamajam nusižengimui kvalifikuoti.

1.3. Siūlome pakartotinai įvertinti Generalinės prokuratūros pastabose keliamą klausimą dėl teroristinės grupės požymio „suderintai veikianti grupė“ – kas laikytina „suderintai“ ir ar tai nesukeltų taikymo problemų įrodinėjant tokio pobūdžio nusikalstamas veikas.

2. Manome, kad BK 25 straipsnyje išvardinti teroristinės grupės, organizuotos grupės bei nusikalstamo susivienijimo požymiai tarpusavyje persipina, todėl kyla pagrįstų abejonių, ar bus galima aiškiai atriboti, kada bus laikoma, kad nusikalstamą veiką padarė teroristinė grupė, kada organizuota grupė, kada nusikalstamas susivienijimas, o kada organizuota teroristinė grupė.

3. Kadangi BK keičiamame 249¹ straipsnyje yra numatoma atsakomybė už dalyvavimą organizuotos teroristinės grupėje veikloje; tokios grupės kūrimą bei vadovavimą šiai grupei, tačiau kas laikytina organizuota teroristine grupe nėra apibrėžta, manome, kad turi būti įtvirtintas šios grupės apibrėžimas.

4. Taip pat manome, kad vertinant BK nuostatas sistemiškai, turėtų būti įvertinti ir šie aspektai:

4.1. atsižvelgiant į tai, kad keičiamame BK 25 straipsnyje yra apibrėžiama kas laikytina teroristine grupe, bei į tai, kad pagal BK 249¹ straipsnio pakeitimą yra atsisakoma sąvokos „grupės, kurios tikslas daryti teroristinius nusikaltimus“ manome, kad sistemiškai turėtų būti peržiūrėti ir, prireikus, keičiami BK 250² straipsnis, 250⁴ straipsnis, 250⁶ straipsnis ir kt. kuriuose įtvirtinta nusikalstama veika „dalyvauti grupės, kurios tikslas – daryti teroristinius nusikaltimus, veikloje“ taip suderinant šiuos BK straipsnius tarpusavyje;

4.2. atsižvelgiant į tai, kad teroristinė grupė yra įvardijama kaip bendrininkavimo forma, siūlome įvertinti, ar sistemiškai neturėtų būti keičiami BK 24 straipsnio 4 dalis, 32 straipsnis, 39¹ straipsnis, 58 straipsnis, 60 straipsnis bei prireikus kiti kodekso straipsniai.

Teisės grupės vyriausioji patarėja

Indrė Marija Baranauskienė